

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

Škola pro výcvik vojenských psů v Kostelci nad Orlicí.

Již několik našich výchovných ústavů vojenských zakončilo první období své činnosti a dalo armádě k dispozici první výsledky své práce. Dne 30. listopadu m. r. se připojila k těmto ústavům „Škola pro výcvik vojenských psů v Kostelci nad Orlicí“.

Zmíním se nejprve a to jen stručně o historii této školy. V roce 1920 byl ppl. Jirsa, mající již zkušenosti z Ruska a ze Sibiře ve výchově psů pro vojenskou potřebu, pověřen, aby zřídil ústav, kde by se jednak chovali a jednak cvičili psi v armádě potřební. Tím bylo vlastně již zásadně rozhodnuto o zavedení psa v armádě.

Pro školu byl vyhlédnut Kostelec nad Orlicí. Za vzácné podpory správy města zřízen byl psinec a v barákové budově místnosti školní. R. 1921 byl opatřen potřebný počet psů chovných, aby byl zajištěn dorost pro výcvik v roce 1922. Přípravné práce se děly za velikých potíží. Velitel školy, ač neměl dostatek mužstva, přece provedl úsporně velikou část prací ve vlastní režii; tím více proto překvapí účelnost a vzorné zařízení celého ústavu. Metlou ústavu byla letos nemoc psinka, již psi školní nebyli ušetřeni, a která zanechala své stopy jak v tělesném vývoji psů, tak i ve výcviku. Dnes má škola vedle chovných psů dostatečný počet štěňat, která přijdou do výcviku příštího roku. Škola chová

tří druhy psů a to: německého vlčáka (převládá počtem), doberman, airedale-terriera. Příštím rokem bude započato se stavbou definitivní školní budovy, čímž bude první provisorní období školy zakončeno.

Na jaře loňského roku byl škole přidělen od každého horského a hraničářského praporu jeden voják k výcviku; cvičen byl také stejný počet psů. Velitel školy zapracoval nejprve své instruktory-rotmistry a potom počal s výcvikem vlastním, totiž s výcvikem 22 vojinů-psovodů a 22 psů. Dne 30. listopadu m. r. byla svolána do školy komise, aby se přesvědčila o stupni výcviku psů před jejich odchodem k praporům, jakož i o důležitosti služeb, kterých možno docílit v armádě cvičenými vojenskými psy.

Z polního výcviku byly předvedeny v zasněženém pozemí tyto ukázky: Donášení zpráv mezi cvičiteli nekrytými i ukrytými (až na 800 kroků); donášení střeliva; natahování telefonního kabele; ostraha na přední stráži; neohroženost před střelbou.

Předvedené ukázky svědčily jednak o velikosti práce, která byla ve škole vykonána za podmínek velmi nepříznivých, jednak dokázaly také, že pes může pomáhati svými vrozenými vlastnostmi platně vojáku v polní službě.

Výcvikem ve škole však není práce u konce. Jde nyní o upotřebení psa v polní službě u praporu. A zde skrývá se nebezpečí, o němž může celá námaha, ve škole na výcvik psů vynaložená, ztroskotati. Prapory nemají totiž nikoho, kromě onoho vojína, který přijde se psem ze školy, kdo by se staral o upotřebení psa v polní službě, kdo by řídil výcvik nástupce-vojína, jenž bude se psem spolupracovati a jemuž psovod předá psa při odchodu ze služby vojenské. Proto nutno k tomu účelu vybrati rotmistra nebo důstojníka u praporu, jenž se dříve již byl s výcvikem psa seznámil. Dále je nutno vydati co nejdříve určitá vodítka pro výcvik a upotřebení psa. Záhodno je rovněž, aby příštího roku měla již každá rota svého psa, neboť teprve potom se dostaví výsledek vzájemné práce při cvičeních. Neméně důležité jest, aby bylo při dalším výcviku ve škole přihlíženo ke zkušenostem, jichž bylo nabyto při používání psů u praporu.

Z toho je patrné, že odchodem psa ze školy přejímají prapory odpovědnost za další jeho vývoj. Bude-li u praporu pro služby psů v poli porozumění, dá se vytěžiti pro vojenskou službu mnoho cenného z toho, k čemu byl položen základ ve škole. Bude-li takovéto porozumění, dojde k součinnosti praporů se školou, která tak bude udržována na vyšší potřeb polní služby a bude nucena přihlížeti k požadavkům praporů. Nebude-li porozumění, budou veškery oběti hmotné i morální znehodnoceny a bude zmařen i pokus učiniti ze psa prospěšného pomocníka vojáka.

Nn.

Opravy ke článku majora Jindřicha Skácela: „Z letošních manévrů.“ (Voj. Rozhl., roč. III., čís. 11, str. 571 n.) Jelikož nebylo lze dodatí autorovi článek ke korektuře, vzniklo vinou tisku, jakož i vlastní korekturou několik nedopatření a mylných výrazů, jež tuto opravujeme:

Str. 572, ř. 44 shora: Jelikož bylo přísně zakázáno, aby kulometry přestřelovaly postupující pěchotu, vzal jsem pouze několik důstojníků a nařídil jsem přestřelovati naši pěchotu. Oprav: „nařídil jsem přestřelovati nás pěchotou.“

Str. 572, ř. 4 zdola: Je třeba vysvětliti vojínovi a ukázati v poli za míru, aspoň těžkými kulometry, střilejícími s hřebenu třeba jen přes prázdné prostranství, kde chceme umístiti pěchotu, oprav: „...střilejícími s hřebenu třeba jen přes mrtvé prostranství, kde umístitime pěchotu.“

Str. 573, ř. 14 shora: Větu: Kulometry střilely asi 50krát, oprav: „a si 50×.“

Str. 573, ř. 16 shora: Větu: Zpozorovav, že i družstvo lehkého kulometu vybočuje z určeného směru, a boje se, abych se neocitl v kulometovém rozsevu, rozhodl jsem se vésti družstvo sám asi 60×, bočně podél krajního rozsevu, oprav: Zpozorovav, že i družstvo lehkého kulometu vybočuje z určeného směru, boje se, aby nepřišlo do kulometového rozsevu, rozhodl jsem se vésti družstvo sám....

Str. 573, ř. 22 zdola: Větu: Snadno by mohl býti na př. velitel roty kritisován velitelem čety pro chybu zaviněnou, na př. nedostatkem dobrých disposic, oprav: Snadno by mohl býti na př. velitel roty kritisován pro chybu zaviněnou velitelem čety, na př. nedostatkem dobrých disposic....

Co nového přináší nový francouzský předpis o střelbě polního dělostřelectva.

Ve francouzských dělostřeleckých školách a kursech se letos pracuje podle programu nového střeleckého předpisu pro polní dělostřelectvo, jehož vydání se očekává v nejbližší době. Vzhledem k střelecké instrukci z roku 1917 přináší nový předpis řadu změn, které jsou zajisté hodny povšimnutí jednak pro věc samu, jednak a hlavně proto, že se náš prozatímni předpis zakládá z velké části na zmíněné instrukci staršího vydání.

Nový francouzský předpis má být přesným a úplným průvodcem každému důstojníku polního dělostřelectva, ale nikoli instrukcí tak komplikovanou, jako je instrukce z roku 1917. Pro jednoduchost nového předpisu mluví jak nyníjsí krise důstojnického dorostu, tak i zkušenost, že ve válce je třeba svěřit mnoho baterií záložním důstojníkům.

Proto byl nový předpis pokud jen možno zjednodušen a jeho hranice vzhledem k předpisům o obsluze a o polní službě byly už vymezeny.

Jednotlivé zásady a hlavně pak všechna pravidla střelby jsou podávána čistě imperativně. Z dřívější instrukce stal se předpis, který nevysvětluje a neodůvodňuje již svých pravidel. Příslušná vysvětlení budou uvedena v knize dodatků.

Poněvadž rámec předpisu zasluhuje pozornosti, zmíním se nejprve krátce o hlavních změnách v jednotlivých částech předpisu tak, jak po sobě skutečně následují.

V první části je nejprve krátce podána všeobecná úloha dělostřelectva v útoku a v obraně, jakož i charakteristika jednotlivých taktických druhů dělové palby. Následující kapitoly o střelivu a jeho účincích, o prvcích dráhy a o rozptylu jsou značně zkráceny. Zvláště o rozptylu je pojednáno se stanoviska čistě praktického a veškerý výpočet je vynechán.

Druhá část pojednává o volbě postavení a o pozorování.

S počátku se mluví pouze o problému krytu, přestřelitelnosti a mrtvého prostoru; vše ostatní bylo právem přenecháno polní službě.

Rovněž i druhá kapitola o průzkumu a o pozorování byla velmi zkrácena.

Za to však přišli kapitola o pozorování střelby je podána s velkou důkladností. Nový předpis spočívá na přesnosti, jaké je možno dosáhnouti pečlivou přípravou střelby a činí zásadou, že pozorování není nezbytno pro střelbu dělovou. Při tom však upozorňuje důtklivě na výhody, které z pozorování plynou, a činí povinností každého velitele provést co nejúplnější pozorování, jak tomu jen okolnosti dovolují.

Pokud jde o bočné pozorování jediným pozorovatelem, předpokládá předpis, že směr byl přípravou tak dalece zjištěn, aby bylo možno počítat s nastřelováním dálky. Předběžné nastřelování odměru se připouští pouze výjimečně a proto je tato zdoluhavá a nákladná metoda uvedena ve zvláštním dodatku.

Třetí část mluví o přípravě střelby. Zde byla vynechána čistě topografická část.

V první kapitole nalezneme přehlednou sestavu rozličných způsobů, kterak zaměřiti řídící dělo a utvořiti vějíř, v druhé se jedná všeobecně o opravách denních a zvláštních vlivů, ve třetí pak o jich výpočtu a o určení základních prvků střelby.

Na výpočet oprav denních a zvláštních vlivů klade nový předpis opětne veliký důraz.

Část čtvrtá, jejímž účelem jest podati pravidla střelby, počíná účinnou palbou. Má tím být vyjádřeno, že účinná palba je cílem, k jehož dosažení používáme buď nastřelování (kapitola 2.) nebo přenesení palby (kapitola 3.).

V kapitole o účinné palbě je postaven do popředí problém určení pásma, které má být postřelováno. Tím mizí onen terminologický ostře vyhraněný rozdíl mezi přesnou účinnou palbou a palbou na pásmo.

Pokud jde o nastřelování, rozeznává nový předpis opětne nastřelování přesné (réglage de précision) a nastřelování zrychlené (réglage expédité), které odpovídá našemu nastřelování rámovacímu. V každém druhu nastřelování uvádějí se pak dvě metody podle způsobu pozorování: Když je možno pozorovati velikost dálkových úchylek — nastřelování přenášením středu zásahů (réglage par déplacement du point moyen), nebo lze-li pozorovati pouze smysl dálkových úchylek — nastřelování rámovací utvořením vidlice (réglage d'encadrement).

V obou případech se nastřeluje celá baterie současně, což předpokládá přesné srovnání děl. Předpis připouští sice, že v jednotlivých případech bude výjimečně nutno prováděti přesné nastřelování po dělech, klade však důraz na to, že metoda je pouze jedna, rychlá, pružná a snadná, t. j. nastřelovati celou baterii současně.

Ve střelbě časované nečiní se již rozdíl mezi nastřelováním časovanými granáty a mezi nastřelováním šrapnelů. Metodu, kterou uvádí předpis, lze použiti v obou případech. Rozdílným zůstává pouze přechod k účinné palbě.

Další kapitola jedná o výpočtu absolutních prvků a o přenesení palby a nevykazuje zvláštních změn.

Poslední kapitola této části mluví konečně o srovnání děl.

Pátá část podává zvláštní případy nastřelování a to: Nastřelování pomocí měřičské roty protínáním vpřed a pomocí vysokých rozprasků, při čemž je kladen velký důraz na speciálně francouzskou metodu „réticule tangent”.

Druhá kapitola obsahuje pravidla pro střelbu se zvukoměrnou rotou; poslední kapitola jedná o střelbě s letcem a o nastřelování pomocí balonového pozorovatele.

V krátkém tomto pojednání nelze více povědět o prvních třech částech. Projděme tedy alespoň obě poslední části se svým prozatímním předpisem v ruce a všimněme si, v čem se oba předpisy liší.

V sestavení pravidel střelby v části čtvrté byl proveden značný počet změn. Aby vynikla jasnost a hlavně jednoduchost a přehlednost této sestavy, pokusím se podati výtah této části.

KAPITOLA I. ÚČINNÁ PALBA.

§ 1. Všeobecně.

Účelem účinné palby je pokrytí v daném čase dané pásmo určitým počtem střel. Spotřeba střeliva se řídí povahou cíle, střely, zapalovače a žádaným účinkem a je vymezena zvláštní tabulkou.

Rozměry postřelovaného pásma se určí podle § 2. Prvky účinné palby jsou výsledkem nastřelování nebo přípravy střelby podle plánu.

Podle povahy cíle a žádaného účinku střílejí se řady nebo palba, ráz na ráz. Rychlost a vedení závisí na bojových okolnostech.

Další údaje tohoto článku se vztahují na přípustné rychlosti palby pro jednotlivé druhy děl.

§ 2. Určení postřelovaného pásma.

Postřelované pásmo jest vlastní plocha cíle zvětšená v šířce a hloubce tak, aby bylo bráno v úvahu:

- a) střelecko-technické provedení střelby;
- b) nepřesnost v určení počátečních prvků.

Ad a) Kdyby měla být postřelována pouze plocha skutečného cíle, bylo by při rozmanitosti tvaru vyskytujících se cílů velení i provedení střelby velmi nesnadné. Pro jednoduchost se bere za postřelované pásmo obdélník cíli opsaný, jehož strany jsou rovnoběžné, resp. kolmé k směru palby.

Když je cíl velmi úzký, na př. křižovatka cest, cesta ve směru palby, berou se za nejmenší šířku postřelovaného pásma 3 dílce po obou stranách cíle.

Je-li cíl poměrně mělký a šikmý ke směru palby, mohou být délky jednotlivých děl stupňovány. Pak postřeluje každé dělo plochu, která se rovná obdélníku opsanému příslušnému dílu cíle.

Pouze výjimečně (střelba na zákopy) se v tomto obdélníku, připadajícímu na jedno dělo, stupňuje odměr a náměr při provádění účinné palby.

Ad b). Zvětšení šířky pásma: Když byla účinná palba připravena jediné podle plánu, zvětší se šířka cíle po každé straně

o 5 dílců, byl-li směr určen buslou od přesně stanoveného základního směru,

o 10 dílců, byl-li přístroj orientován pomocí bodů v terénu a

o 20 dílců v každém jiném případě.

Když se prvky odvozují z nastřelování na pomocný cíl přenesením palby, nebo ze zrychleného nastřelování přenesením středu zásahů, činí zvětšení šířky pásma rovněž 5 dílců.

Zvětšení hloubky: Když je účinná palba připravena podle plánu a provádí se bez předchozího nastřelování, zvětší se hloubka pásma na čou stranách cíle o $\frac{1}{5}$ aritmetického součtu veškerých provedených oprav.

Zvětšení činí pouze 1% délky, když se prvky odvozují z nastřelování na pomocný cíl přenesením palby nebo ze zrychleného nastřelování přenesením středu zásahů.

Když jsou denní vlivy nepřesně známy nebo pouze odhadnuty, mohou pro střelbu podle plánu tato zvětšení pásma dosáhnouti: v hloubce 4–5% délky a v odměru 20–30 dílců.

§ 3. Provedení účinné palby.

A. Střelba nárazová.

Postřelované pásmo se rozdělí na tolik pásů, kolik je děl v baterii. V každém pásmu se rozdělí palba podle těchto pravidel:

- a) Směr: Je-li šířka pásu menší než 2–3 dílce, střílí se pouze na jeho střed.

V ostatních případech rozdělí se pás na pásy po 3 dílcích a každý je postřelován zvláště. Má-li však být postřelován rychle široký cíl, může být šířka pásu zdvojnásobena.

b) Hloubka: Rozdělení palby po celé hloubce pásma dosáhneme postupnými změnami dálky o d50; pouze při ničivé palbě je délka skoku $\frac{1}{2}$ d50.

B. Střelba časovaná.

Cíl rozdělí se stejným způsobem. Šířka pásu je však 5 dílců a změny dálky 2 d50.

Kapitola II. NASTŘELOVÁNÍ.

§ 1. Všeobecně.

Účelem nastřelování jest určití prvky pro palbu účinnou, t. j. prvky, odpovídající jedné neb oběma mezím pásma, jež má být postřelováno. Přesnost nastřelování závisí hlavně na druhu účinné palby, která má následovati, a často též na přesnosti přípravy.

Střílí se v řadách nebo výjimečně ráz na ráz, což předpokládá přesné srovnání děl a užití střeliva stejné serie pro jednu úlohu.

Taktické okolnosti, malé rozměry cíle a neznalost, v jakém poměru jsou donosnosti děl, mohou někdy vyžadovati nastřelování po dělech.

Následují definice: krátká, dlouhá, kryjící řada.

§ 2. Střelba nárazová.

A. Přesné nastřelování.

Účelem přesného nastřelování jest určití takový dostřel, jehož střed zásahů se kryje se středem cíle.

Předpokládá se cíl nepohyblivý, malých rozměrů nebo kolmý na směr palby. Jinak je nutno nastřelovati po dělech.

Když rozptylový obdélník obsahuje cíl, je snadno přenéstí střed zásahů do středu cíle pomocí známého pravidla. Nastřelování skládá se tudíž

1. z hrubého nastřelování (tir d'essai), s účelem naléztí dostřel, v jehož obraze rozptylu je cíl obsažen;

2. z palby skupinové (tir d'amélioration), za účelem přenesení středu zásahů do středu cíle.

Metoda nastřelování se řídí podle toho, můžeme-li pozorovati velikost a smysl nebo pouze smysl úchylek.

a) Nastřelování přenášením středu zásahů.

Těto metody používáme tehdy, když je možno měřiti velikost dálkových úchylek. Veškerá děla směřují zásadně na jeden bod cíle, zvolený za nástřelný bod. Nastřelování se provádí tímto způsobem:

S prvky, které byly určeny přípravou, dá se skupina 3 řad (75) nebo 2 řad (155). Z pozorování určíme střed zásahů skupiny a opravíme o změřenou stranovou a dálkovou úchytku.

S opravenými prvky dáme další skupinu a opakujeme postup tak dlouho, až obdržíme kryjící skupinu.

Úchytky se opravují vždy o celou měřenou hodnotu.

Dostřel kryjící skupiny zove se hrubým dostřelem. Zlepšený dostřel obdržíme z dostřelu hrubého, opravíme-li změřené úchytky kryjící skupiny tak jako předešlé; v této poslední skupině musíme však míti nejméně 10 (75) nebo 6 (155) pozorovaných ran.

Úchytky jednoho děla od skupiny ostatních se opravují na základě středu zásahů ran, tímto dělem vypálených.

b) Rámovací nastřelování.

Můžeme-li pozorovati pouze smysl dálkových úchylek, nastřelujeme metodou rámovací.

Nastřelování ve směru. Vějíř je uspořádán tak, jako pro účinnou palbu. Nastřelování ve směru se děje v tomto pořádku:

1. Přivéstí pravou stranu vějíře na příslušné místo celkovou opravou.

2. Umístiti levou stranu vějíře opravou stupňování.

3. Opravití směr 2. a 3. děla individuálně.

Někdy může být výhodnější počítí ihned individuálními opravami, na př. jsou-li dvě děla na svém místě.

Úchytky menší než 3 dílce se opravují pouze tehdy, když se opakují několikrát.

Nastřelování dostřelu. Jakmile je možno pozorovati smysl ran, přistoupíme k nastřelování dostřelu.

1. Hrubé nastřelování. S prvky určenými přípravou vypálíme první řadu. Podle pozorování měníme dostřel o $\frac{1}{2}$, 1 neb 2 úzké nástřely — podle přesnosti přípravy — tak dlouho, až je cíl zarámován. Pak zúžíme rámec na $\frac{1}{2}$ nástřelu a vezmeme střední dostřel, který nazýváme hrubým dostřelem.

Při hrubém nastřelování stačí dvě pozorované rány k posouzení meze rámce.

2. Skupinová střelba. Hrubým dostřelem vypálíme skupinu 3 (75) nebo 2 (155) řad. Skupinu opravíme o tolikrát $\frac{1}{12}$ neb $\frac{1}{4}$ d50, kolik činí rozdíl ran krátkých a dlouhých.

Dostřel takto opravený je zlepšený dostřel.

Skupina musí obsahovati nejméně 10 (75) nebo 6 (155) pozorovaných ran. Nekryje-li tato skupina, počneme s nastřelováním znovu.

Obdržíme-li při hrubém nastřelování v jedné řadě krátké a dlouhé rány, opakujeme řadu okamžitě. Dá-li nová řada opět rány krátké a dlouhé, považujeme obě řady za část (75) nebo celek (155) skupinové palby.

Je-li v první řadě pouze jedna rána opačného smyslu než ostatní a jsou-li všechny rány druhé řady téhož smyslu jako většina ran řady předchozí, je téhož smyslu i dostřel a v rámování se pokračuje.

c) Nastřelování jednoho děla.

Nastřelování se děje podle stejných zásad.

1. Nastřelování přenášením středu zásahů.

Střelí se skupiny 4 ran, až obdržíme kryjící skupinu, kterou opravíme o celou hodnotu úchylek jako předešlé, což dá hrubý dostřel. Tímto dostřelem vypálíme skupinu 12 (75) nebo 8 (155) ran, kterou opravíme stejně jako skupinu při nastřelování rámovacím. (Viz b, 2.)

2. Nastřelování rámovacím.

Zůstává nezměněno s přezkoušením mezi $\frac{1}{2}$ úzké vidlice. Skupinová palba je stejná jako v předešlém případě.

Změny podmínek střelby.

Bylo-li třeba při střelbě změnit druh nebo serii střel, opakuje se po provedení příslušné opravy skupinová palba. Stává-li se účinná palba nepřesnou, nastřelujeme znovu.

B. Nastřelování zrychlené.

Jestliže spěcháme se zahájením účinné palby, na př. na cíl, který se může pohybovati, nebo není-li možno přesně určití meze postřelovaného pásma, spojíme se s určením dvou dostřelů, které zarámuji cíl. V tom spočívá zrychlené nastřelování (naše nastřelování rámovací).

Nastřelování směru děje se tak jako při nastřelování přesném.

a) Nastřelování rámovacím.

Zpravidla můžeme pozorovati pouze smysl úchylek; nastřelování bude tudíž obyčejným nastřelováním rámovacím.

Nastřelování můžeme dvěma způsoby:

1. Zarámovací krátkou (dlouhou) mez cíle změnami dostřelu o 1 neb 2 úzké nástřely. Je-li to možno, zúžíme rámec na půl nástřelu, nikdy však více.

Při účinné palbě postřelujeme pak celé pásmo počínaje krátkou (dlouhou) mezi posledního rámce. Hloubka pásma se určí buď podle plánu nebo pozorováním účinné palby.

Podobně jako zprvu mohli bychom též vyhledati dostřel pro druhou mez postřelovaného pásma.

2. Jde-li o mělký cíl, můžeme zarámovati celý cíl mezi dva dostřely. Účinná palba obsahuje oba mezní dostřely posledního rámce, který se nikdy nezúží více než na půl vidlice.

Poznámky. Je-li cíl kolmý na směr palby, stačí vždy dvě pozorované rány k posouzení dostřelu. Když je poloha cíle šikmá ke směru palby nebo neznámá, je třeba pozorovati nejméně jednu ránu per dělo. Jsou-li pak všechny rány stejného smyslu, je téhož smyslu i dostřel.

Když byla poloha cíle změněna na mapě, jest záhodno stupňovati dálky hned na počátku nastřelování.

b) Nastřelování přenesením středu zásahů.

Můžeme-li pozorovatel výjimečně pozorovati velikost úchylek, vypálíme jedinou skupinu 3 (75) nebo 2 (155) ran per dělo ráz na ráz. Úchylky středu zásahů se opraví o celou hodnotu a počne se ihned účinná palba.

V kapitole o účinné palbě naleznete předepsané zvětšení postřelovaného pásma po tomto druhu nastřelování.

Nastřelování na pohyblivý cíl.

Na pohyblivý cíl provádí se zrychlené nastřelování tak, jak bylo popsáno, s tím rozdílem, že za základní dostřel pro účinnou palbu můžeme vzít pouze ten, který byl zjištěn bezprostředně před zahájením účinné palby jako mez, které se cíl blíží.

Jakmile cíl překročí postřelované pásmo, počneme nastřelovati znovu, mě-nice dostřel o 2 vidlice.

Když se cíl pohybuje směrem k bodu, kterým musí nezbytně projít a pozorovatel může odhadnouti velikost úchylek, nastřelujeme se na tento bod zrychleně přenesením středu zásahů a zahájíme účinnou palbu tak, aby cíl byl zasažen v okamžiku, když míjí tento bod.

§ 3. Střelba časovaná.

Nastřelování časované může být nastřelováním přesným nebo zrychleným a provádí se podle příslušných pravidel.

Následují definice výšky rozprasků, normální výšky rozprasků a nízkých rozprasků.

a) Nastřelování časované po předběžném nastřelování nárazovým.

Když byl směr a dostřel nastřelen nárazovou palbou, střelí se časované řady, které opravujeme tak dlouho, až dosáhneme stejného počtu nárazů a rozprasků ve dvou řadách. Příslušné časování odpovídá střední výšce rozprasků rovně 0.

Přecházejíce k účinné palbě, zvětšíme polohový úhel o 15 dc. beze změny časování při střelbě granáty a zkrátíme časování o hodnotu odpovídající normální výšce rozprasku při střelbě šrapnely.

Střelíme-li šrapnely, může se hned s počátku nastřelovati na normální výšku rozprasků.

b) Nastřelování nízkými rozprasky.

Tohoto způsobu se užívá zásadně při střelbě šrapnely; při časovaných granátech jen tehdy, když nárazy nelze pozorovati.

Časování opravujeme tak, abychom obdrželi výšku rozprasků asi 1 dílec, t. j. přibližně 1 náraz na 3 rozprasky.

Mění-li se dostřel, mění se souběžně časování.

Při přechodu k účinné palbě platí obdobně pravidlo uvedené pod a).

V další kapitole se mluví o výpočtu absolutních prvků a o přenesení palby na pomocný cíl a zajištění bez podstatnějších změn.

Tím končí část předpisu jednající o pravidlech střelby.

Veškeré zvláštní případy nastřelování, jak pomocí orgánů dělostřelectvu cizích, tak i ty, které se zakládají na zvláštní poloze pozorovatelů a na kombinaci pozorování, jsou z této části právem vyňaty a uvedeny v částech „Zvláštní případy střelby“ resp. „Pozorování“.

Nebude snad nezajímavě promluvit několik slov o těchto dvou částech.

Co se týče pozemního pozorování střelby, které tvoří třetí kapitolu druhé části, jsou kromě všeobecných poznámek a definic uvedeny tyto případy:

1. Pozorování dvěma pozorovateli protínací metodou, které se provádí pomocí pozorovací sítě nebo jednoduchého náčrtu. Způsob ten je dostatečně znám.

Nastřelování se však děje přenášením středu zásahů podle příslušných pravidel části IV. a ne již tak, jak udává náš zatímní předpis.

2. Pozorování jediným pozorovatelem.

Článek o pozorování osmém nepřináší změn. Za to však je změněn článek o pozorování bočním asi v tomto smyslu:

Boční pozorování jediným pozorovatelem se hodí zpravidla jen k nastřelování jednoho děla. Baterii můžeme tak nastřelovati jen tehdy, je-li konvergence vějíře úplně zajištěna.

Když byl směr určen asi na 3 dílce přesně, nastřelujeme přenášením středu zásahů nebo rámováním. Za krátké (dlouhé) běheme rány, které pozorovatel napravo od směru palby se nalézající vidí nalevo (napravo) od cíle a naopak.

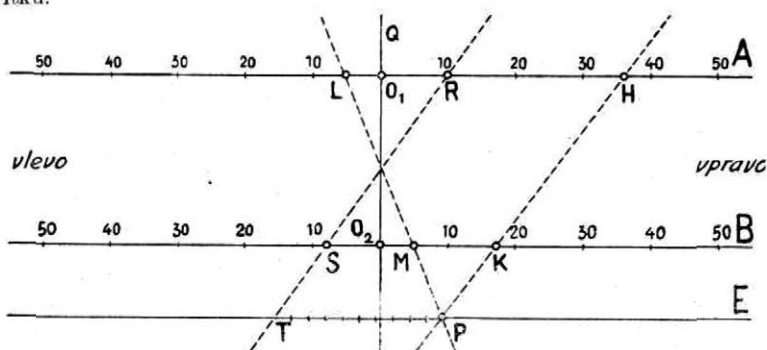
Po skupinové palbě se provede další oprava směru podle údajů pozorovatele „směr, krátká“ (dlouhá), což jest pro baterii vpravo (vlevo) od cíle.

Počáteční směr je buď zajištěn přesnou přípravou nebo nastřelen improvizovaným pozorováním dvou pozorovatelů.

Tato metoda nevyžaduje určení polohy pozorovatelů na plánu a hodí se proto pro pohybnou válku. Jeden z pozorovatelů jest stálý, druhého užijeme jen k této úloze.

Postup je tento:

1. Přípraviti následující náčrt: Dvě rovnoběžky A a B protněme kolmicí Q a nanese na A a B od průsečíků na obě strany dílcové stupnice v libovolném měřítku.

Přímka A odpovídá pozorovateli 01, B pozorovateli 02.

2. Vypáliti dvě rány, jichž dostřel se liší nejméně o 1 vidlici.

3. Poznamenati pozorování

	01	02
1. rána	36 p	17 p
2. rána	5 l	5 p

a označiti na náčrtu body H a K, odpovídající první, a body L a M, odpovídající druhé ráně.

4. Věsti přímky HK a LM a v průsečíku jejich P rovnoběžku E k A a B.

5. Změniti odměr o určitý počet dílců, na př. 10 a vypáliti třetí ránu.

	01	02
3. rána	10 p	8 l

Přímka RS odpovídající této poslední ráně protne rovnoběžku v bodu T.

6. Podle polohy obou bodů P a T k počátku 0 stupnice odvodíme okamžitě, o kolik je třeba odměr opravit, aby směr byl pro nastřelování dálky dostatečně zajištěn. V příkladu uvedeném to bude 0 — 6 dílců.

Je záhodno, aby na každý směr byly vypáleny tři rány různým dostřelem; v náčrtu obdržíme pak místo bodů P a T trojúhelníky chyb a bereme v úvahu jejich středy.

V dalším průběhu používáme pouze pozorování jednoho pozorovatele k nastřelování dálky tak, jak bylo výše řečeno.

Když nevíme, má-li dělo správný směr, přivedeme rány na pozorovací čaru pozorovatelovu podle známých dvou metod bočního pozorování. Jakmile je směr zajištěn, pokračujeme podle pravidel s počátku uvedených. Tento byl, jak uvedeno, přeložen do dodatků.

V páté části činí se nejprve zmínka o pozorování protínáním vpřed všeobecně. Předpis zdůrazňuje rozdíl mezi touto metodou a metodou pozorovací sítě, který spočívá v nutnosti přesně topograficky určit polohu pozorovatelů a jejich základních směrů.

Nastřelování pomocí měřické roty se provádí přenášením středu zásahů nebo metodou vysokých rozprasků. Nový předpis šíří se o metodě nastřelování pomocí přístrojů s otáčivou sítí v zorném poli (réticule tangent), která vyžaduje velmi přesné topografické přípravy a speciálního pozorovacího přístroje a která není v principu ničím jiným než metodou vysokých rozprasků.

Nastřelování pomocí zvukoměrného oddílu se skládá z hrubého nastřelování skupinou 2 ran a ze skupinové palby — skupina 3 řad.

Nastřelování s letcem se děje opět přenášením středu zásahů a řídí se celkem předpisy části IV. Nastřelování pomocí balonového pozorovatele jest zpravidla nastřelováním rámovacím, při němž se užívá hlášení pozorovatele o přibližné velikosti dálkových úchylek, abychem rychleji obdrželi rámeček.

Shrneme-li celkový dojem nového předpisu, vidíme, že jednoduchost, pádná a jasná stilisace, přesnost a úplnost vynikají v něm na první pohled. Vymyšlením celých částí, jako je topografická příprava, obhlídka postavení, mecha-

nismy střelby a mnoho jiných, stal se z dřívější instrukce skutečný střelecký předpis. Doufejme, že i u nás se vypracování definitivního předpisu o střelbě dělové bude bráti podobným směrem. Por. Otakar Mareš.

Německá pistole rychlostřelná.

(Bulletin Belge des Sciences militaires, srpen 1922.)

Německý návrh předpisu o střelbě pistole 08 a rychlostřelné (samočinné pistole) (Schießvorschrift für Pistole 08 und Maschinen-Pistole-Entwurf, 30. dubna 1921) praví: Rychlostřelná pistole jest zbraň pro boj zblízka. Nemůže nahraditi ani pušku (karabinu), ani lehký kulomet. Charakteristikou její jest rychlost v ovládání a omezení dosíhlu na 200 metrů. Tímto omezením jest dobrým doplňkem ostatních zbraní v boji pěchoty zblízka. Ačkoliv konstrukce pistole jest velmi prostá, vyžaduje dobré znalosti, již třeba získati četnými cvičeními a úzkostlivým jejím udržováním. Výborné její vlastnosti mohou býti náležitě uplatněny jen pečlivým ovládáním. Stanoviště střelecká v boji jsou tatáž jako u pušky (karabiny). Střílí se v krátkých nebo dlouhých seriích. Výcviku s touto pistolí podrobí se poddůstojníci i vojini jí ozbrojeni, jakož i střelci v záloze. Výcvik musí docíliti naprostého ovládnutí zbraně a umožniti mu využití toho v terénu za různých období boje. Střelba v boji se dělí na: 1. střelbu individuální, 2. účast při střelbě v boji v rámci jednotky. Volná střelba má zvláštní důležitost. Prostými bojovými úlohami naučí se střelec, jak těžiti ze své zbraně na různé cíle. Aby se předpis přizpůsobil zvláštnostem této zbraně pro boj zblízka, buď hleděno i ke střelbě za soumraku, za měsíčního světla, za sněhu a konečně v úplné tmě při osvětlení reflektory nebo raketami. Jinak poddůstojníci, ozbrojeni touto pistolí, používají své zbraně podle situace. Účinek střelby rychlostřelné pistole jest identický s účinkem střelby pistole 08. Ročně počítá se na každého střelce (skutečného nebo záložního) 232 nábojů. Nejméně 96 z těchto nábojů musí býti použito k střelbě bojové.

(Mil. O. — Mach.)

RŮZNÉ.

Československá armáda a francouzská vojenská misse. „Journal des Débats“ z 11. listopadu t. r. píše: Generál Paris právě opustil Podkarpatskou Rus, aby se vrátil do Francie. Československá žurnalistika věnovala mu vřelé články, připomínajíc jeho služeb. Za světové války byl generál Paris dvakrát raněn u Verdunu a pak poslán do Ruska. Tam sešel se s československými legiemi a účastnil se sibiřské anabase. Byv přidělen k francouzské vojenské misii v Československu, vyznamenal se za vpádu maďarských bolševiků na Slovensko, pak byl krátký čas velitelem opavské divise na hranicích slezských a brzy poté se stal velitelem Podkarpatské Rusi. Tam jeho znalost ruského jazyka a věci slovanských, jeho takt i jeho politické zkušenosti se osvědčily, poněvadž tento nesnadný úřad vyžadoval schopnosti velmi rozmanitých.

Na jeho místo nastoupil plukovník Castella, povýšen byv na generála, který zastával funkci šéfa generálního štábu pro Slovensko. Současně generál Gajda, jeden to z nejskvělejších mladých velitelů sibiřských, jenž absolvoval válečnou školu pařížskou, jmenován byl velitelem divise v Košicích.

Vyučování ve válečné škole v Praze, jež jest řízena již po dva roky plukovníkem Jametem, bylo slavnostně zahájeno dne 4. listopadu t. r. Generál Mittelnausser, šef generálního štábu a plukovník Jamet pronesli své řeči česky. Ministr národní obrany Udržal vyslovil vřelé uznání službám francouzské vojenské misse a všemu, co vykonala pro vybudování armády a pro zesílení přátelství francouzsko-československého.

Francouzská vojenská misse má již dnes jen 55 členů, takže jest zredukována na nezbytnou míru. Tento hlouček důstojníků stačí, aby zabezpečena byla služba u vyšších velitelství (která poznamenáhu přecházejí do rukou mladých českých důstojníků, kteří načerpali v Paříži a v Praze doktrinu francouzskou), ve vojenských školách a u štábů, až konečně nastane den, kdy úloha misse bude dokonána. Netřeba opakovati, že dílo, které vykonává, jest neobyčejně významné, že prokazuje Francii velikou čest a přispívá k utužení pevných svazků mezi republikou československou a francouzskou. W.

Věci vojenské ve státním rozpočtu na rok 1923. Přehlédneme nejdůležitější partie armádního rozpočtu: Celková potřeba na armádu na rok 1923 činí 2.775.137.132 Kč proti 3.108.846.467 Kč loňského roku. Příjmy této rozpočtové kapi-

toly jsou podstatně malé; činí jen 176,804.467 Kč. Ústřední úřad vojenský, ministerstvo národní obrany, stojí celkem 45,603.292 Kč. Armáda vlastní stojí celkem 2,552,982.950 Kč. Odvodní náklady činí 1,480.000 Kč. Péče o válečné poškození, pokud ji neobstarává ministerstvo sociální péče, 3,600.000 Kč. Péče o legionáře a jiná přechodná opatření 26,162.000 Kč. Provoz státních vojenských průmyslových podniků (státní zbrojovka v Brně, vojenská továrna na letadla ve Kbelích, tiskárna MNO, vojenské podniky dřevařské a vojenské hospodářství) 145,308.890 Kč. Ovšem tato položka jest zase vyrovnána položkou příjmovou.

Národnostní složení naší armády. Ze všech sloužících vojinů jest 68·25% Čechoslováků, 3% Rusinů, 1·25% Poláků, Rumunů a Židů, 7% Maďarů a 20·5% Němců.

Jaká je turecká armáda. Armáda turecká jest až po branné moci československé vlastně nejmladší armádou světovou. Když bylo 30. října 1918 na palubě anglické lodi Agamemnon uzavřeno v přístavu Mudros na Lemnu příměří, bylo veta po někdejší turecké armádě. Zbyly z ní na palestinské frontě pouze demoralisované trosky. Po příměří mudroském nabídli spojenci Turkům, aby použili své armády proti bolševikům. Ale Turci tuto nabídku odmítli. Neměli žádného vojska, byla pro ně tedy tato nabídka bezpředmětná.

Nové turecké vojsko počalo se sbírat v květnu r. 1919. Došlo k tomu po událostech ve Smyrně, když při vylodění řeckého vojska bylo turecké obyvatelstvo masakrováno. Tehdy Mustafa Kemal paša — tenkrát generální inspektor neexistující turecké armády — svolal do Erzerumu kongres, k němuž se sešli armádní velitelé bez vojska. Na tomto kongresu bylo usneseno organisovati branný odpor proti Řecku a Arménii.

Za dva měsíce poté stála již ve východní Anatolii malá kemalistická armáda. Jejími instruktory byli důstojníci, kteří přišli z Cařihradu.

Nato byl svolán druhý kemalistický kongres do Sivasu, na kterém byla zastoupena již polovina říše nejvlivnějšími činiteli. Hnutí prorazilo potom ke Šmyrně a postupovalo na Angoru. Tam bylo umístěno sídlo nacionalistické vlády a tedy i hlavní stan mladé armády, která se rozmnožila o dobrovolníky všech anatolských provincií, jakož i těmi dobrovolníky, kteří z vlastní iniciativy vedli guerilu proti Řekům.

Mladá turecká armáda našla záhy podporu zejména v sovětském Rusku. K posílení její sebedůvěry přispělo nejméně smutně skončivší zakročení cařihradské vlády v čele s negramotným Anzavarem pašou. Tato nešťastná armáda, která měla přivést Anatolii k poslušnosti, přeběhla při první větší srážce ke kemalistům a její zbytek se rozprchl.

Když se pokus cařihradské vlády o pacifikaci Anatolie zhroutil, pověřila konference v San Remu tímto úkolem Řecko. Evropa tonula v klamu, že bude s Tureckem brzy hotova. Tehdy právě poutalo pozornost Evropy tažení rudé armády proti Polsku.

Zatím však se boj kemalistů, vedený dosud proti Řekům a Arménům, za pomoci moskevské vlády organisoval proti Anglii. Půda byla úrodná, neboť postup Řeků přiměl nacionalisty k houževnaté obraně.

Hlavní zřetel kemalistů obrátil se nyní k náležitému vybudování armády. Kromě pravidelného vojska kemalistů, organisovaného na všeobecné branné povinnosti, byly tvořeny ještě zvláštní oddíly, zvané „tšeté“, pověstně to tlupy po 50 jezdcích, opatřených kulometem a ozbrojených karabinou, šavlí i velkým množstvím ručních granátů. Tyto oddíly byly určeny k operacím v týlu armády a jsouce složeny z lidí znalých dokonale terénu, měly za úkol přinášeti zprávy, ničiti mosty, komunikace, skladiště a přepadávati menší oddíly.

Aby se branná síla tureckého národa zvýšila, počalo se o každém pátku — sváteční to den mohamedánský — z nařízení vlády cvičiti veškeré obyvatelstvo Anatolie ve zbrani za odborného vedení.

Od kongresu asijských národů v Baku, konaného v září roku 1920 za předsednictví sovětského Ruska, nastalo plodné období pro kemalistické hnutí. Protianglický ráz hnutí se zesílil a spojení s Ruskem se utužilo.

Proti řecké armádě, která utrpěla morální ránu pádem Venizela a znovu-nastolením Konstantína a měla vůdce bez zkušeností ze světové války, stálo kemalistické vojsko v čele s veliteli, kteří bojovali za světové války s nejlepšími armádami proti nejlepším armádám. Za těchto okolností jest pochopitelné, že 23. března 1921 s devíti divisemi pěchoty a dvěma divisemi jezdecky teoreticky výborně připravená řecká ofensíva v brusské a smyrenské úseku skončila u Eski-Šehiru vítězstvím kemalistů, přes to, že řecká armáda vynikala větším počtem vojska a výzbroje.

Poté spojení kemalistů se sovětským Ruskem stalo se otevřeně. Nastal odklon i od Francie a Italie a začalo skoro otevřené nepřátelství proti Anglii. Byly

zmobilisovány nové ročníky a do armády byla úsilovně vštěpována idea spravedlivého tureckého boje až do úplného vítězství.

Započalo se i s formováním ženských oddílů.

Na dodávku střeliva a výzbroje sovětské Rusko nestačilo. Také značná část výzbroje bývalé Wrangelovy armády byla prodána podloudně do Anatólie. Mimo to byly zařízeny nové municiční turecké továrny v Eski-Sehiru, Angore, Konii a Sivasu a vybudována nová vojenská vzduchoplavba. Byly získány bulharské lodi pro dovoz válečných potřeb kemalistům.

Pro této důkladné přípravě turecké armády nastaly nedávno události velikých důsledků pro dnešek.

O početné síle mladé turecké armády není přesných zpráv a udání čísl bylo by v tomto případě nespolehlivé. Důležitější jest duch vojska.

Zřízení nové turecké armády jest pro Evropu výstrahou. Národ, který byl se svou brannou mocí přiveden úplně na mizinu, za tři roky vzpamatoval se tak, že jeho armáda budí vážné rozpaky i u států se starými a osvědčenými armádami.

X.

Úkol a důležitost pěchoty v americké armádě. Při diner, jež pořádala Asociace americké pěchoty na počest generála Charlesa Faruswortha, ředitele pěchoty, pronesl oslavenec řeč, z níž stručně vyjímáme: Za všech dob byla pěchota zbraní, jež znamenala převahu síly. Procento ztrát pěchoty bylo vždy vyšší než zbraní ostatních. Za světové války tvořila pěchota 57% celého početního stavu. V míru musíme vychovávat důstojníky pěchoty a nesmíme spoléhat, že je za války doplníme z ostatních zbraní. Pěchota má svou zvláštní taktiku a tu musí důstojník pěchoty studovati a znáti. Doplnování pěchoty musí se dít pečlivě, poněvadž na pěchotu kladou se za války požadavky výjimečné. Pěšák jest v přímém dotyku s nepřítelem, svých vlastních druhů vzdálen na 10—12 kroků a musí často jednati na svůj vrub bez svého velitele. Pěšák však sám nemůže vyhrát bitvy, proto se učí bojovati v družstvu. Výcvik vede ho k iniciativě v hloučku. V této skupině každý muž musí znáti svou úlohu a musí mít vůli bojovati samostatně pro hlouček, k němuž náleží. Hlavním úkolem pěchoty (pravidelné armády) jest zasvětit své síly výcviku pěchoty celé armády a to i národní gardy a organizovaných záloh. Dnes jest 624 důstojníků pravidelné armády zaměstnáno výcvikem záloh. To jest jistě citelný úbytek kadru pravidelné armády; ale jest to nezbytné vzhledem k naší vojenské politice. Generál Pershing spoléhá rozhodně na horlivost a dobrou vůli důstojníků pravidelné armády. Za světové války pracovalo naše vojsko s různými spojeneckými armádami a z toho vznikla různá odchylná mínění. Jest důležité, abychom vybudovali jednotnou vlastní doktrinu: to jest úloha ředitele pěchoty. Před válkou bylo mnoho nesnázi se střeleckým výcvikem. Nyní se tento výcvik značně zlepšil školou pro pěchotu v Benningu. Loňského roku vyšlo z ní 400 důstojníků, dobrých to střeleckých instruktorů. Tam neučí se důstojník věcem, jimž se může naučiti u oddílu, ale učí se tam taktice, střelbě na ostro, s početními stavy válečnými. Kázeň jest založena na úctě a důvěře k důstojníkům. Hodnota vojska závisí na hodnotě velitelů. Náš duch musí být obrácen k budoucnosti a musíme užiti svých myšlenek ve vědách vojenských. Nezapomeňme, že každý den bez přemýšlení jest dnem ztraceným. (Army and Navy Journal z 19. srpna 1922.)

W.

O výchově tělesné a výcviku předvojenském v Itálii pojednává v „L'esercito italiano“ (č. 75 r. 1922) generál Felice Ferrero.

Píše toto: „Nepochybujeme o tom, že činnost mnohých a rozličných družstev tělesné výchovy může dodat vojsku veliký počet zdatných jinochů, dobře vycvičených v tělocviku a ve všelikých odvětvích sportu; přáli bychom si naopak, aby se tyto ústavy rozmnožily a došly veškeré podpory se strany vládních činitelů, avšak podle našeho skromného názoru je to škola, v níž má počítí tělocvičné vyučování a naléztí hlavní sídlo, protože školy — aspoň nižší — jsou aneb mají být přístupny všem podle zákona z 1861 (Casati), který zavedl povinnou návštěvu školní, třeba by až podnes nedošel plné působnosti. A právě tato okolnost vzbuzuje smutný úsměv, hovoří-li se tak lehce o povinné návštěvě kursů předvojenského výcviku a pomyslí-li se na proctně veliký počet analfabetů, který je dosud v Itálii přes všechny platné zákony a jalové diskuse akademické...“

Pokud se týče výcviku předvojenského, jest o něj postaráno aspoň pro studenty škol středních, kdyby totiž řady školní byly zachovávány; je ustanoveno v čl. 3. zák. z 1878 o vyučování tělocviku na středních školách, že má za účel připravit jinochy ke službě vojenské.

Nelze neuznat za vhodné, že se svěruje také dobrovolným svazům úloha spolupráce na vlasteneckém díle tělesné výchovy mládeže.

Jinoši náležející zamožnějším třídám, nebo lépe řečeno, jimž lze navštěvovati aspoň střední školu, budou moci naléztí ve škole samé střed tělesné vý-

chovy, aniž vzniknou potíže pro účel předvojenské přípravy, když se takové cvičení učiní opravdu povinným.

Toho však nelze říci o velkém davu sedláků a dělníků, který v podstatě dodává vojsku největší kontingent. Důvody jsou velmi prosté. V městech dělníci — v předpokladu, že nejsou bez zaměstnání — mohou živiti děti, posílající je do školy, až od 10 neb 12 let; ale potom přes útlý věk musí vydělávati si samy chléb prací v továrnách nebo jinak. Nevstoupí-li do nějaké společnosti tělocvičné nebo sportovní — což není vždycky možno, dělnické mládeži bude se od toho okamžiku nedostávati možnosti, aby okoušela přednosti tělesné výchovy, započaté ve školách. Za těchto poměrů největší část dělnictva dospívá věku odvodem povinného. Na venkově děti sedláků navštěvují v zimě — pokud je navštěvují — školy vesnické; ale sotvaže odrostly, rodiče shledávají zpravidla za vhodnější, posílají je na polní práci nebo na pastvu, a tak děti sdílejí týž osud jako dělníci, pokud se týče možnosti navštěvovati běhy výchovy tělesné nebo výcviku předvojenského, ať povinného nebo nepovinného.

Tak povšechně pro děti sedláků a dělníků kolektivní přičinění na poli výchovy tělesné bude uplatněno toliko do jich 12 let a ještě ne pro všechny. Tytéž nesnáze, bránící velké části proletářských mas naučiti se slabikář, nedovolí jim zúčastniti se výchovy tělesné, jak by bylo zájmem vojska a národní výchovy. Není zde místa k líčení, jaké jsou tyto nesnáze s hlediska sociálního, hospodářského a mravního; mohla by je odstraniti toliko rozhodná opatření státní, avšak jisto je, že trvají a dlužno s nimi počítati.

Vzhledem k tomu, že za přítomného stavu nelze pomýšleti na povinnou učast v kursech, nezbude než zaručiti jejich výhody těm jinochům, kteří podají důkaz, že je navštěvovali s prospěchem.

Bylo by nyní přihlédnouti, jakým svazům pro tělesnou výchovu mělo by se svěřiti konání těchto kursů, aby byly přístupny veškeré mládeži, jež vstoupí jednou do vojska, zahrnující i onu, která nenavštěvuje škol nebo prochází toliko školami obecnými.

Tento předvojenský běh nebo běh výchovy tělesné nemůže býti konán jinak leč péčí společnosti střelecké (Società di tirso a segna nazionale) nebo vůbec společnosti tělocvičné či sportovní.

Bude tudíž třeba upravit instituci střeleckou ve shodu s přítomným časem a potřebami a zajistiti obrozenému družstvu nutné prostředky k jeho nové působnosti a po případě založiti střelnice tam, kde není společnosti nebo kde nelze jich založiti.

Současně bude třeba povzbuzovati a podněcovati vzrůst sportovních družstev již existujících tak, aby se rozmáhal tou měrou, že by v každé obci bylo aspoň jedno, kde by mládež všech společenských tříd mohla se těšiti prospěšnosti výchovy tělesné. A v místech, kde soukromou iniciativou nevznikly společnosti sportovní nebo tělesné, nechť státní se přičiní o její založení při škole.

Dozor nad výchovou tělesnou a výcvikem předvojenským při plné autonomii a svobodě ve volbě vyučovacích metod musí býti zaručen správě státní, provinční a obecní.

V předpokladu, že tělesná výchova, doplněná elementárním vyučováním věcí vojenských se střeleckými cvičeními, má mimo účely všeobecné povahy také připravovati mládež k milici, je přirozeno, že vojenská správa musí svými orgány bdíti nad výcvikem jinochů, budoucích vojáků, a to tím spíše, že těm, kteří nastoupí kursy, se poskytují výhody nikoli nepatrné, staví-li se ke zbraní dobře vycvičení. Tato ingerence vojenské správy nesmí se obmezovati na pouhý dozor, aniž při úzké jednotě mezi vojskem a kursy předvojenskými vojenská správa smí toliko dodávati elementy vedoucí a cvičitele; musí také opatřiti nutné prostředky. (Milo.—Ves.)

Dělostřelecká taktika v budoucí válce.

O tomto předmětu uveřejňuje své názory plukovník v. Weitershausen v „Mil. Wochenblattu“, roč. 107, č. 14:

Na konci světové války dosáhla dělostřelecká taktika své výše; její další zdokonalování jest ohroženo nesprávnými názory v mírových cvičeních a při řešení taktických úloh. Jeví se proto nebezpečí, že pozornost bude se pomalu od ní odvracet, ačkoli její ovládnutí požaduje důkladných technických znalostí a neustálého intenzivního teoretického studia.

Na dělostřeleckou taktiku bude v příští válce působiti dvojí zbraň, jež světový boj vytvořil: účinné letadlo a tank. Autor míní, že účinná letadla nahradí těžkou dělostřelbu a budou působiti proti dalekým cílům a znepokojuvati etapu. Jejich dokonalá konstrukce umožňuje jim nejen jistý let, nýbrž zvyšuje i nosnost; tyto vlastnosti předurčují je přímo pro velkolepé úspěchy. Jest otázka, zdali působnost jejich se vyrovná, ba snad dokonce předčí působnost těžkých nebo dalekonosných děl. Bude-li tomu tak, pak musí se s jejich činností zabývati

taktika dělostřelecká; stanou se vážným prvkem, s kterýmž musí velitel dělostřelectva disponovati, aby jejich činnost byla v souhlase s úmysly vrchního velitele a s působením ostatního dělostřelectva. Intensivnější činnost útočných letadel donutí k rozmnožení protiletadlového dělostřeleckého materiálu. Autor požaduje pro každou pěší divisi zvláštní protiletadlové formace dělostřelecké, jednomu veliteli podřízené, jehož úloha nemá s ostatním divisním dělostřelectvem nic společného.

Z toho vyvozuje, že může snad budoucí bojové dělostřelectvo skládati se pouze z děl malé a střední ráže a že by jeho úlohou byla podpora útočící pěchoty. K tomu poznatku vede autora i to mínění, že se bude užívat i v budoucí válce přes všechna omezení i nadále otravného plynu; pro plynové střely stačí děla malá nebo střední ráže. Od děl požaduje ráži 10—18 cm a velikou donosnost, každá baterie pozůstávala by pouze ze tří až šesti děl; při 6 dělech musela by býti baterie tak organizována, že by se mohly z ní vytvořiti dvě úplně samostatné půlbaterie.

Tanky budou provázeti útočící pěchotu; bude to dělostřelectvo přímé podpory. Aby tuto ulohu vyřešilo, mají býti tanky zařazeny přímo do stavu každého pěšího pluku; jeho velitel s nimi disponuje. Při útoku bude jich zapotřebí v tom okamžiku, jakmile pěchota překročí hranici působení svého dělostřelectva anebo když toto musí měniti své stanoviště.

Veškeré dělostřelectvo v boji bylo by tedy rozděleno na čtyři skupiny; dvě z nich, útočná letadla a děla mají prostřední ráže, pracují v nejužším spojení za velení velitele dělostřelectva; dělostřelectvo na letadla je úplně samostatné a tanky jsou přiřčeny pěchotě. Pz.

Vzrůst vojenského vzduchoplavectva velmocí. Srovnajme stav vojenského vzduchoplavectva velmocí v r. 1922 se stavem z r. 1921: Francie měla r. 1921 1722 letadel pro vojenské účely a v r. 1922 má jich 2163; Itálie měla v r. 1921 494 vojenských letadel a v r. 1922 1282; Spojené státy severoamerické v r. 1921 537, v r. 1922 1229; Japonsko v r. 1921 541, v r. 1922 1101; Anglie v r. 1921 1048 a v r. 1922 1077 letadel. Celkem bylo v r. 1921 používáno 4322 letadel pro vojenské účely a v r. 1922 6852 letadel, tedy v době jednoho roku vzrostla vojenské letectvo o 50%. Na prvním místě jest Francie.

Vývoj vojenských letadel po světové válce. Otázka zvýšení působnosti letadla byla ve válce řešena tím způsobem, že zvýšila se síla motoru; je to zrovna opačný pochod, jaký se jeví při stavbě lodí. Zde přizpůsobují se hnací stroje lodní konstrukci; stavba letadla závisela však na motoru. Tím směrem vyvíjí se i nadále snaha o zvýšení působnosti letadel. Jednosedadlová stíhací letadla mají skorem vesměs motory o 300—400 HP, ve Spojených státech o 600 HP, v Itálii až o 700 HP. Nemůže se tvrditi, že by takový vývoj i nadále byl příznivý a vhodný. Pokroky ve stavbě letadlové konstrukce nejsou v dobrém poměru k vývoji vždy silnějšího motoru. Ovšem dosáhlo se tím daleko příznivějších výsledků letů. Tabulka podává přibližná data jednak armádních letadel, která se zkouší, jednak i typů, která nejsou sice určena pro válečné úkony, leč mohou se vždy k tomu použiti.

Upotřebením kovu při stavbě letadel nabývá ponenáhleho rozšíření. Anglický dvojplášník Typ Short je zhotoven úplně z kovu; ve Francii bylo použito zprvu kovové konstrukce pro kostru letadla u typu Wibault, určeného jako bombardovací letadlo pro noc; dvojplášník Typ Hanriot (H. D. 15) je již úplně kovový.

Výsledkem zkušeností získaných ve válce je též konstrukce různých typů letadel. Tak shledáváme se s typem bombardovacího letadla pro den a pro noc. První typ je letadlo značné rychlosti a stoupavosti a opatřené motorem 600 HP i výše; druhý typ jest charakterisován letadly velikých rozměrů s více motory. Nejmarkantnějším příkladem prvního typu je anglický De Havilland 14 se 600 HP, Rolls Royce „Condor“ konstruovaný koncem světové války a určený pro bombardování Berlína.

Lehké bitevní letadlo použité ve světové válce doznalo svého vývoje v konstrukci těžkého bitevního letadla, tak zv. „létacího tanku“. Spojené státy užívají takového typu; je to tříplášník vyzbrojený jedním 3.7 cm dělem a 8 kulomety. Konstrukce Larsenova, který opatřil typ svého těžkého bitevního letadla 30 kulomety, nebyla přijata.

Pro dopravu raněných byly též sestrojeny zvláštní typy letadel; jsou opatřeny 4 postelemi, a k posádce přináleží lékař a ošetřovatelka. Anglické letectvo používá Vickersova ambulačního letadla, Francie dvojplášníku typu Brégnét. Obou typů bylo použito již se zdarem v bojích koloniálních. — Francie zavedla pro své kolonie zvláštní typ koloniálního letadla: dvojplášník systému Lioré-Olivier (Leo 5). Je to letadlo obrněné ve svých nejdůležitějších součástkách 7 mm pancířem a je určeno pro boj ve vzduchu i po přistání na zemi.

Druh	Stát	Typ	M o t o r	Rychlost z hodinu ve výšce 1000 m v km	Stoupa- vost v m	Akční radius v hod.	Pozn.
Armádní výzvěd. letadla	Francie	Bréguet 19 A. 2.	450 HP Bréguet Bugatti nebo Renault	230	8000	4	
	Anglie	Weasel	380 HP Bristol „Jupiter“ nebo 320 HP Sid- deley „Jaguar“	210	7500	4½	
	Spojené státy S.A.	Lepère C.11.	400 HP Liberth	200	28. září 1921 svět. rekord 12.433	4½	
	Italie	Fiat B. R.	685 HP Fiat	266	7250 m v 38 min.	4¼	
Jednosedadlová letadla	Francie	Nieuport „Sesqui- plan“	400 HP Hispano Suiza	323	—	2¼	
	Anglie	Mars I. „Bamel“	450 HP Napier Lion	343	—	2¼	
	Spojené státy S.A.	Verville	600 HP Packard	300	—	1½	
	Italie	Fiat	700 HP Fiat	287	—	2¼	
Stíhací letadla	Francie	Borel jedno- sedadlový	300 HP Hispano Suiza	225	3000 m v 8' 13" 6000 m v 22' 9"	—	2 upev- něné kulo- metry
		Borel dvou- sedadlový		215	3000 m v 9' 6000 m v 25'	—	upevněné a 2 pohyb- livé kulo- metry

Spojené státy vytvořily zvláštní typ letadel, jichž úkolem je rychle doručovati rozkazy a zprávy. Jsou to malá letadla se slabým strojem, ale s velkou nosnou plochou typu Martin a Sperry s 60 HP Lawrence motorem; jsou to jakési vzdušné automobily a motorky a mají na severoamerickém pustém a málo obydleném západě spojovati jednotlivé, daleko od sebe umístěné vojenské stanice. Jak značná je působnost a možnost jich upotřebení, dokázalo jedno takové letadlo typu Sperry, které přistálo přímo před kapitolem ve Washingtoně a také z toho místa bez všech obtíží odlétlo.

Stíhací letadla dvojsedadlová dospívají poněkud k týmž výkonům jako jednosedadlová (viz tabulku typ Borel). Zdá se, že ve Francii převládá již dvojsedadlový typ, kdežto Anglie a Spojené státy zůstávají u typu jednosedadlového.

Časopis „Daily Mail“ přinesl před nedávnem zajímavou zprávu, že podařilo se sestrojiti letadlo, které pomocí zvláštní šroubové konstrukce mohlo setrвати ve výšce 600 m 30 minut na jednom místě a pak opsati širý kruh se 100 km rychlostí za hodinu. Je-li tomu tak, byl by problém šroubového letu a dosažení stability na určitém místě ve vzduchu rozřešen, a tím letecká technika uvedena na novou dráhu.

(Podle „Deutsches Offiziersblatt“, roč. 1922, čís. 20.)

Pz.